

RIKSADVOKATEN

Statsadvokatembetene,
herunder Det nasjonale statsadvokatembetet og Økokrim

REF.:

VÅR REF.:
2020/00441-004 AGR/neg

DATO:
04.05.2020

AVGJØRELSE FRA EU-DOMSTOLEN SOM INNEBÆRER ENDRINGER I BEHANDLINGEN AV UTLIVERINGSSAKER

EU-domstolen avsa 2. april 2020 avgjørelse i sak I.N. (C-897/19 PPU) som innebærer enkelte endringer i behandlingen av saker om utlevering av borgere fra EU/EØS-stater til en tredjestat.

Det fremgår av EU-domstolens avgjørelse *Petruhhin* (sak C-182/15) at et EU-land som ikke utleverer egne borgere, og som mottar en begjæring om utlevering av en annen EU-borger til en tredjestat, skal spørre siktedes hjemland om de ønsker å overta strafforfølgningen og utstede en arrestordre. Forutsetningen er at hjemlandet har jurisdiksjon for handlingen. Utsteder hjemlandet en arrestordre, skal den gis fortrinn fremfor utleveringsbegjæringen. I *Raugevicius* (C-247/17) ble det fastslått at prinsippet får anvendelse også når utleveringsbegjæringen gjelder soning av dom.

I dommen av 2. april 2020 kom EU-domstolen til at *prinsippet også gjelder når et EU-land vurderer å utlevere en EØS-borger til et tredjeland*. Saken gjaldt en islandsk borger som ble pågrepet i Kroatia på grunnlag av en russisk etterlysning. EU-domstolen fant at forpliktelsen til å spørre hjemlandet også gjaldt i forhold til Island, og begrunnet dette med Islands medlemskap i EØS og Schengen samt tilknytningen til parallellavtalen. Det samme er situasjonen for Norge. Det må legges til grunn at prinsippet får anvendelse i saker som gjelder utlevering av personer som er borgere av et av de andre nordiske landene, selv om overleveringer mellom de nordiske land ikke baserer seg på parallellavtalen. Det er mer uklart om prinsippet får anvendelse for EØS-land som ikke er tilknyttet arrestordreordningene, dvs. Liechtenstein og Sveits. Det er nærliggende å anta at prinsippet får anvendelse, da den sentrale begrunnelsen for avgjørelsen synes å være medlemskapet i EØS og Schengen (se bl.a. dommens avsnitt 58).

Petruhhin-prinsippet får anvendelse i følgende saker:

- 1) En norsk borger vurderes utlevert fra en EU/EØS-stat til en tredjestat for strafforfølgning eller for soning av dom.
- 2) En EU/EØS-borger vurderes utlevert fra Norge til en tredjestat for strafforfølgning eller for soning av dom.

Petruhhin-prinsippet får altså ikke anvendelse i arrestordresakene, og heller ikke ved utlevering av personer som er borgere av land utenfor EU/EØS.

I den første kategorien av saker vil norske myndigheter få spørsmål fra EU/EØS-landet om vi vil overta strafforfølgingen eller fullbyrdingen av dom ved å utstede en arrestordre. Dersom påtalemyndigheten mottar forespørselen direkte fra utenlandsk myndighet, og utleveringssaken gjelder *strafforfølging*, skal kopi av forespørselen sendes Justis- og beredskapsdepartementet, Sivilavdelingen. Gjelder utleveringssaken *fullbyrding av dom*, skal forespørselen videresendes departementet som rett adressat.

Når utleveringssaken gjelder *strafforfølging*, har statsadvokaten kompetanse til å avgjøre om norsk påtalemyndighet skal forfølge saken og utstede arrestordre for overlevering til Norge. Det vil foreligge norsk jurisdiksjon i alle disse sakene, ettersom de alltid vil gjelde norske borgeres handlinger i utlandet som også var straffbare der, jf. straffeloven § 5 første ledd bokstav a) nr. 1. Spørsmålet om saken skal forfølges her vil bl.a. bero på hvor enkelt saken kan opplyses her i landet. For å sikre en ensartet praksis skal statsadvokatene inntil videre konsultere med riksadvokaten mht. om den enkelte sak skal strafforfølges i Norge. Riksadvokaten vil senere vurdere om det skal gis direktiver om den nærmere vurderingen av dette spørsmålet.

Gjelder utleveringssaken *fullbyrding av dom*, kan arrestordre for overlevering til Norge bare utstedes dersom dommen kan sones her i landet. Det er Kriminalomsorgsdirektoratet eller Justis- og beredskapsdepartementet som tar stilling til om en utenlandsk dom kan sones i Norge. Dersom direktoratet/departementet har truffet avgjørelse om at domfelte kan sone dommen her, vil det som hovedregel være ubetenkelig at statsadvokaten utsteder arrestordre for overlevering til Norge for soning av dommen her i landet så fremt de øvrige vilkårene for å utstede arrestordre er oppfylt. Rehabiliteringshensyn tilsier at statsadvokaten bør utstede arrestordre i slike tilfeller.

I den andre kategorien av saker må norske myndigheter informere EU/EØS-hjemstaten om utleveringsbegjæringen og spørre om de vil overta strafforfølging eller soning ved å utstede en arrestordre. Denne forespørselen sendes av Justis- og beredskapsdepartementet etter at departementet har mottatt en utleveringsbegjæring som departementet ikke avslår etter utleveringsloven § 14 nr. 1. Departementet vil sette en frist for hjemstaten til å fremsette arrestordre. Forespørselen og en eventuell arrestordre som deretter blir mottatt påvirker ikke behandlingen av utleveringssaken, som på vanlig måte skal forberedes av påtalemyndigheten etter utleveringsloven § 14 nr. 2 og avgjøres av domstolene etter § 17.

Utsteder den andre staten en arrestordre, skal den behandles på vanlig måte parallelt med utleveringssaken. Det følger av Petruhhin-dommen at arrestordren skal gis forrang foran utleveringsbegjæringen. Denne avgjørelsen treffes av departementet, jf. arrestordreloven § 29 annet ledd, etter at domstolene har vurdert om vilkårene er til stede både for utlevering etter utleveringsloven § 17 og for overlevering etter arrestordreloven § 14 eller § 21.

Jørn Sigurd Maurud

Anne Grøstad
førstestatsadvokat

Gjenpart: Justis- og beredskapsdepartementet, Sivilavdelingen